

נאך לאננו שוווערע פירען אווי פרײַטאג, דעם 5-טָען יוני 1931, געשטארבען און עלטער פון 51 יהאָר מײַן לִיבער מאָן, זוּחַן אונזער לִיבער און אונפערגעסְלִיכֶר פאַטער, ברודער שוֹוָאנְגֶּר און אַנְקָעֵל

נִזְרָעֵל שְׁמַדְתָּה חֲלִילָה בֶּן ר' יְהוֹאָשָׁפָט

הו מיפורטו עירונדי הינטערבליבענע

אלאנטך ס. פ. ע. מיטאנע ר' אַרְשָׁעַמִּיטָּאָן
פרישטינז אונד פֿרוֹיְטֵן אוּז אַגְּנָטָעֶר דַּעֲרַ לִיְּטָנוֹג פַּוְן אַגְּכָמָן אַיְן דַּעֲרַ יִצְּרָקָעַ קַיְד. . . נָטוּעַ אַיְן שְׁנָעַלְעַ בְּעַדְיָנוֹג. . . מַעֲפִינָּעַ פְּרִיזָּעַן.
„CHŁODNIA WŁOSKA“ Centr. Piotrkowska 74.
wł. Dall'asta et Soravia

וְרִילְנֶעֶר טַרְנוֹפָע 15-יעֲרִילְהָעֵר יוּבָל-טַרְבָּע הַיּוֹבָט אָוֹ אַירָע גַּאֲסְטָרָאַלִי אֵין לְאַדְזִישָׁעֵר שְׂמָאַט=טַעַמְתָּעֵר וְאַחֲרֵי מַעַשְׂרָה אַנְפָסְטָה אַנְפָסְטָה

הרבנית האספוזדמן

4 אלן צירנשטיין, שטימען זונטהג צום 17. ציון. קאנגרעם אויף דער הערצלאנישען צירניזם זאָב דישאָפַאיינסלי

אָכְטּוֹנְגָן! מַחְזִיקִי חֲלִילִים!

אוֹפּוֹרֶט פּוֹי צָנְטַרְאָל-קָאמִיטָעַט פּוֹי מֹזְחֵי אַיִּזְפּוֹילְעָן. **3 רַחֲדָעָן שַׁהֲלַ-צָּאַהְלַעַר!**

אונפארטיזאишע רעליגייעזע יודען! קוֹרָטָאַרְיוֹס פֿוֹן דֵי בָּאַרְאַבָּאוֹן

עלטערן! א. בעריכת פון די וואה-
אַמְרָהָלֶרֶב ד. קָרְבָּהָן וְהַלְּבָדָן

מ. רען צום להלה-ראם.
מי רעדען ווילען אroiיסטראטפּן: רעטמאן בביימלען רוסט
אטמאן י. מ. וואיזידסלאומקי א.א. מיט אכטונגן

די פערוואָלטונג פון פעראריין
אונפֿאָרמיינַשׁן רעלְגִּינְפּוֹעַן יִזְׁדּוֹן
אין לאָדוֹ אַנְּסֵסֶת יִשְׂרָאֵל

וּרְיכְטִיגַ פָאֶרְ דֵי, וּוֹאָס הַיְירָאַטְעַז

העבָעַן ווּעֲרָקְשָׁטָטֶס ۹ Narutowicza w podwórzu Ch.RECHT

אשין – נסיך עירוני או מלך עירוני. מושג זה מופיע במקרא במשמעותו הגדולה ביותר, והוא מתייחס למלך או לשליטה של עיר או אומה. במשמעותו הגדולה ביותר, הוא מתייחס למלך או לשליטה של עיר או אומה. במשמעותו הגדולה ביותר, הוא מתייחס למלך או לשליטה של עיר או אומה. במשמעותו הגדולה ביותר, הוא מתייחס למלך או לשליטה של עיר או אומה.

גופנית זיך מיין ווערקייטמאם אויף דעם אויבענגןעוויזונגס אדרעם.

ברישת אלפא לאלפא

**האמת צורישעו אמריקה או ס

- צ'ליב'יז ורייליא-מסחר**

ולענודער נישט קווקענדיג איזיף זייןעד פערשיזעןאו-
טיגער גזעעלשאפטליךער, פאליטישער און זקער-
בגאנמעלער כסיטטען", איז און דעט שאדרפסטען וויל-
דערשפֿריך מיט דער בז'ואצטיגע" פאליטיך פון
דער סלאויזען-מאכט, וועלכע איז געבעיט בעאר איזיף
אנ-אנדעראָ פילאָזְפֿיעַ, איזיף אָ געראנק פון שטנ-
דייגען קאמֶף "פּון אַיבּוּזְעַנְגִּי אָן פּון אַיסְעַזְעַנְגִּי"
בי' איזט דאסט די סָאוּעַטְמָאנְטָס אַיסְעַזְעַקְעַט די
אַזְעַטְעַן אַיזְטַּן אַזְעַטְעַן אַזְעַטְעַן

קומוין צו א פערשטענדיגונג, אונגעיקנט אוננו פאליג
טיש, שליטס מיט אוננו עקאגאמעש אונמאכען —
אונן מיר וועלען קומען צו א טאלק.
אבער גאל אָאנדער ליד זינט אַמְעָדִיקָא, זי
אונ גבען אַבְּטָעָנֶצְיָאַנְכָּלָעָן אַפְּמָאָךְ וּזְגָעָן וּוּיְיךְ
אמעריקא ווועט נישט צוֹשְׁתָּעָן צו קיון שום פלאן
וועגן אַקְוֹאָטָעָ פָּאָר וּוּיְיךְ אַדְּפָר וּזְגָעָן פְּנַדְלָעָ
פְּזַעֲלָכָ בְּעַדְעַנְגַּבְעָן אַין דָּעַם וּוּיְיךְ-הַאֲבָדָל. דָּפָר
אַיְצְיָגָעָר אַיסְוּעָגָ פֵּן דָּעַ לְאַגְּבָן, אַין אָנוּ דָּי
פֻּרְאַנְטָעָ-עַטְרָטָעָ לְעַבְדָּעָר אַוְיָף אַפְּלִיוּוּילְגָעָן
אוּפָן צַיְּבַּשְׁתִּמְעָן צַרְפָּאַדְוּצְעָן וּוּסְּסָ-וּוּנְגָעָר
וּוּיְיךְ. אַמְתָּ, עַס פְּאַדְעָרָס זִיךְ אַגְּנָעָן לְזַנְגָעָ צִיְּתָ
פָּאָר אָזָא מִן אַלְבִּיטִים. אַמְעָרִיקָא נְזָוָּמָעָן מִיטָּקָא
גַּדְעָן, אַרְגְּבָנְטִיאָ אַין אַוִּיסְטָרָלָעָן קַעַנְעָן שָׁאָלָה
פָּעָן צְוִישָׁעָן וִיךְ אָזָא פֻּרְאַנְטָעָנְגָונג. רַסְלָאנְד,
וּמִיר זְעהָן, לאָזָן מַעַן אַיְגָנָגָעָן אַוְיָעָן.
דָּעַרְוּיָה אַין אַשְׁאָרָפָ מִיְּבוֹנְגָ-כְּבָשְׂדָעָ
הַיִּתְמָ בִּשְׁתָּ וְבָאָרְ צְוִישָׁעָן דַּוְסְלָאנְד אַין אַמְעָדִיקָא,
אַין דָּעַר פְּלִאגָעָ פֵּן וּוּיְיךְ, בָּאָרְ צְוִישָׁעָן דִּי
בְּאַהֲנָעָנָעָ שְׁכִים — צְוִישָׁעָן אַמְעָרִיקָא אַין קָאָדָע,
מִלְּאָ, דִּי שְׁכִים וּוּלְעָן שְׁוִין וּוּיְסָאִיזְ-
גְּלִיכְעָן; אַבְּעָר צְוִישָׁעָן אַמְעָדִיקָא אַין דַּוְסְלָאנְד
הַאֲלָטָעָ עַס נָאָר נִישְׁטָעָנָה בְּיַי אָנְ-אַוִּיסְלָגְלִיךְ.
פְּרוּקָהָדָן, צְוִישָׁעָן וּיְ שְׁתָּפָחָתָ דָּעַרְוּיָה אַחֲיכְעָבָר
וְוָאָסָט, וּוּלְכָעָ צִיְּתְוִילָטָ בְּיַיְדָעָ גְּרוּסָעָ לְעַנְדָּעָר כְּמַעַט
אַין אַלְעָ פְּרָאָגָעָן. אַין אַין דָּעַר פְּלִאגָעָ פֵּן וּוּיְיךְ
מִיטָּיְדָעָן, שְׁלָוָתָ� וּוּיְיךְ אַנְפְּרָעָ פְּרָאָדְוקָטָן:
דוֹסְלָאנְד, שְׁלָוָתָ� מַעַן, פְּאַרְפְּלִיזְצָטָ דִּי וּוּלְטָ מִיטָּ
אַיְהָרָעָ בְּיַיְגָעָ וּוּיְיךְ, קִימָטָ דָּא וּדְבָעָרָ דָּעַר וּלְבָעָר
עַנְפְּפָעָר וּוּ לְיַסְוּגָנָאָסָעָנָהָפָעָ אַוְיָף דָּעַר וּשְׁעָנָעָ
וּוּלְעָ קָאָבְעָדָעָן: יָא, אַהֲזָעָר וּוּיְיךְ אַין טַאָקָעָ זְעוּמָ
בִּילְגָא אַין, אַגְּבָן, זְעהָר גַּט אַוְיָף, אַבְּעָר וּוּסָס

פראדיקטיוויסטע על עמאכטען

קאנען וווערטען דַּי יָדְעָן אֵין לְאָנֶד

אייבער פון די הײַטָּבלִים פון יְצָעָדֶעָל
סְטַרְאַטְּגַּיִן (מענטשען פון מיין דז'ו, וואס האבען
אייבְּרַגְּלָעַפְּטָדָם) זעם דָּוִישִׁיְּפָאַנְּגִישָׁן קְדִיגָּ אָוֹן
די וועלט-מלחמה. מעגען דאָר שׂוֹן רְיעַדְעַן אָזֵיד
וועגען סְטַרְאַטְּגַּיִן) אַיְזָן: אָזְסִיאָן וּוּבְּרִיגָּ צָיִן
פְּעַצְּוֹוְיְגַּעַן אָהָן פְּעַרְגְּבָעָמָן, וּוּלְבָכָּסִיאָן פְּאַזְּיִצְּיָעָם,
מְעַן אָזָרְףָּ זַיִן קְעַנְעַן אַיְינְחָאַלְטָעָן. דָּעַר דָּזְוִינְגָּ
בְּלָדְרָה זַיִן אָזֵיךְ חָל בַּיּוֹם בַּילְדָעָן אַזְיִעָּ מְלָכָה
אָוֹן בַּיּוֹם דָּעַסְטָאַזְוִידָעָן דִּי אַלְטָעָן. אָוֹן מִירָ פְּרִידָ
סְטַדְּקָהָעָן וּזְהָר גּוֹטָ דִּי זָאָרָגְ פָּרָן דִּי אַמְּתָּעָ שְׂזָוִיָּ
לִישָׁע פְּאַטְּרִיאַיסְטָעָן, וואס שְׁטָאַרְקָעָדָ צְיִינְאַבְּעָן דָּאַסְטָ
אלָגָן, וואס זִיכְּרָעָרָעָס מַאֲכָעָן, סִיאָל זַיִן וִידְעָרָ
בִּישְׁטָ פְּינְגְּנְדְּפְּרָלְעָן.

דָּעַרְבָּזָ אַיְזָן נִישְׁטָ גְּעַנְגָּ צָו האַבְּעָן אַ שְׁטָאַרְקָ
מְלִילְטָעָ, מַעַז וּמַזְאַגְּעָן פָּאָרְדָּ דָּעָם וּוְאַוְילְשָׁאַנְדָּ
פָּוֹן לְאַבְּדָה אָוֹן פָּוֹן אַלְעָן זַיִנָּ בִּרְגָּעָר, פָּאָרְזִיְּעָרָ
עַקְּאַגְּנְמִישָׁעָר אָוֹן קוּלְטָהְרָעְלָעָר עַנְטוֹיְקִילְבָּגָּ
אָזָרְפָּ מְעַן אָזֵיךְ נִישְׁטָ פְּעַדְגָּעָעָן וּוּבְּגָעָן דָּעַר דָּעָ-
וּוְאַלְצְיָעָ אַיְן דָּעָם בְּעַנְרִיףָ "מְלוֹכוֹתָה", וואס אַיְזָן
פְּאַגְּעַקְּמָעָן אַיְן דִּי לְעַצְּצָעָ תְּקוֹפָהָן; מְעַן דָּאַרְךָ
אָזֵיךְ גְּעַדְגָּעָקָעָן וּוּבְּגָעָן דִּי אַיְבְּרַקְעָהָעָנִישָׁעָן, וואס
חוֹבָבָעָן גְּעַבְּדָאָכָּס צִוְּמָ שְׁאַפְּעָן אָסָּ דִּי בְּיוֹעָ מְדִינְתָּ
דָּעַר אַלְטָעָר פְּרִינְגִּיפָּ cuus religio ejus regio cuus religio ejus regio
וּוּמְעֻמָּס אַמְּנוֹהָ, דַעַמָּס אַיְזָן דִּי מְלוֹכוֹתָה אַיְזָן
לְקָנָג בְּשָׂול גְּעוֹווֹרָעָן, אַפְּעָ אָזֵיךְ דָּעַר פְּרִינְגִּיפָּ
דַעַמָּס אַיְזָן דִּי מְלוֹכוֹתָה אַיְזָן שׂוֹן אָזֵיךְ נִישְׁטָ מַאֲסָ-
גָּעַבְּנְדִּיגָּ.

בָּלָאָד אִישְׁטָ בְּיִי דָּעַר שְׁטָאַרְקָ אַוְמְגַעְבִּיטְצָנְגָּ
קְאַרְטָעָ פָּוֹן אַיְרָאָפָּעָ, בְּעַת סְהָאָטָ זַיִךְ גְּדָעָכָּ
אוֹן סְזָוְעָן עַנְטָשָׁאַגְּנָעָן רְיִן נְאַצְּיָאָגְּלָעָלָל מְלוֹכוֹתָה,
אַיְזָן דָּעַר נְאַצְּיָאָגְּלָעָל שָׂאוֹנוֹיִזְמָה זַיִךְ זַיִן וּזְהָרָ
פְּעַלְשָׁטָאַרְקָטָ, אַיְזָן דִּי יְפָרָגָעָן זַיִן דִּי יְעַטְּסָ פָּוֹן דִּי
מְיִזְעַדְרוֹתִיְּתָעָן גְּעוֹווֹרָעָן. אַיְינָעָ פָּוֹן דִּי בְּרַעְנְגְּדָגָם
טָעָ. פָּוֹן יְאַהֲרָ צָו יְאַהֲרָ קְלִיְּבָעָן זַיִךְ אַיְזָן שְׁעַנְפּוּזָ
עַגְּנוֹזָיָן דְּעַלְגָּעַטָּעָן פָּוֹן דִּי נְאַצְּיָאָגְּלָעָל מִינְדָּלָהִיְּתָעָן
אַיְזָן אַיְרָאָפָּעָ, וואס שְׁמַעְלָעָן מַלְטָ זַיִד פָּאָרְ אַזְאָרָ
שְׁתַּעַהֲרָשָׁאָפָּטָ פָּוֹן 40 מְלִיאָן בְּעַלְקָעְדָּגָן, דִּיְיָ
בְּשָׁעָן, וואס זַעֲנָיָן בְּיִי זַיִךְ אַלְגָּדָ אַזְעָרְחָיִיטָ,

אַזְמָנֶן אֲזֶן אֲזֶן מִגּוֹעַרְהִיָּת אֲזֶן דֵּי אַגְּדָעָרְעַל עַגְּדָעָר —
אַזְנָן פּוֹלִיאָן, לַעֲטָלָןְדָן, טַשְׁעָכָסְלָאוֹוָאָזָן. א. דָם
עַלְפָעַן יְמִינָן מִיטָּה פָּלְילָאָקָעַן, לַיְתוּבָעַר, טַשְׁעָכָעַן
א. ד. גַּל אַטְטָה דֵי אַלְלָמָן מִבְּדָעַרְהִיָּתָן פָּאַדָּעָן דֵי יְיָדָעָן
עַלְפָעַל גַּלְלִיבָעַרְעַטְרִיכָּגָן — פָּאַלְלָאָשָׂעָה, עַקְגָּנָמִישָׂעָה
אַזְנָן קוֹטָהָרָעָלָל — אַזְנָן דָּאָם רֹבָּב בְּעַזְמָנוֹן זַיְיָ טַאָקָעָן.
אַגְּנָב אֲזֶן דָּאָם דֵי בְּעַטְשָׁע גַּרְאָבָטָעָן פָּאַרְיָן שְׁלָוָם.
אַזְוֹרוֹת אֲזֶן אֲזֶן בְּדוֹ פְּזָסָט שְׁלָגָעָן מִינְוָסָט, וּוּלְעַל אַיְךְ
שְׁלָגָעָן דִּיְיָוָסָט.

דֵי יְהָדָעָן זַעֲנוֹן אָוּמָעָטָם אֲזֶן מִינְדָּעָרְהִיָּת, זַיְיָ
קְעָנוֹן דָּאָס נִישְׁטָן זַעֲנוֹן. אַבְּמָעָר דַּעֲוָמָאָר הַאֲבָעָן
זַיְיָ קִין שָׁוָם פְּרֻעְמָדְמָלְכָהָשָׁע אַסְפִּידָאָצָעָס נִישְׁטָן.
אֲזֶן רִיסְמָיגָג פְּנִיעַשְׁתָּאָגָעָנָר מִלְכָהָשָׁעָר גַּעֲדָאנָקָר
וּזְכָתָגָטָג אֲגָבָישָׁט קִין לְאַגְּבָעָן פְּרִיזָשָׁמָט פָּאָר וַיְיָ פָּאָר
לְמִימִיךְ בְּגָעָל דֵי אַגְּזִיאָגָעָלָל מִינְדָּעָרְהִיָּתָן. לְעַטְטָן
אַגְּנָדָן, אַסְטָלָאָנָד אֲזֶן אַגְּדָעָרָעָן מִינְדָּעָרְהִיָּתָן. לְעַטְטָן
אַגְּזָעָן, אַגְּנָאָלָעָן מִינְדָּעָרְהִיָּתָן פָּאַלְעַץ גַּלְלִיבָעַרְעַטְרִיכָּגָן
מִתְמִיתָּה פְּוֹלְשָׁטְעַבְדִּיְגָעָרָן קְולָהָעָל-גַּנְעַזְגָּנָאָלָעָר אַזְיָ-
בְּתָגָאָמָיָעָן. דֵי לְעַטְעָן דַּעֲכָעָנָן זַיְד אֲשְׁטִיגָעָר נִישְׁטָן
מִתְמִיטָּה דָעָם, וּזְאָס דֵי זַיְתִּשְׁתָּהָן הַאֲבָעָן אַקְטִיוֹן גַּעֲקָעָמָט
זַעֲגָעָן זַעֲרָן וּזְעַבְשָׁטְעַבְדִּיְגָקִיָּתָן פָּזָן לְעַטְלָאָנד.
אַזְיָן אֲזֶן שַׁעֲכָסְלָאוֹוָאָקָעָן גַּעֲנִיטָעָן פָּזָן פּוֹלְעָר
גַּלְלִיבָעַרְעַטְמִיגָּנוֹבָן.

די פולישע מלכחדמענער, וואס בעהמען אויף
איך די אהירות. פאל דעם ואויל און פאל דער
זיכערליך פגנים לאנד, דארטן, דאסט זיך, דווקא
וואיסגעון אט פון דעם דאיגען שטאנדונגנטק,
גריך פוליען, וואס האט צוויישען איהילע בירגער
ו-דריטעל בעפאלקערונג, וואס בעהערט נישט צו
דער פולישע נאציאנאליטע, ואלאט זיך געמאכט
בעזונדערס אופומע-קואס זיך צוהערען צו די בוּזַ
טען פון די מינדרערתיטען. און פילען ואוינען הע-
ברע 3 מייליאן יודען, וואס דאס מאכט אויס און
זונגען לאנד 10 פראצעטן. אבען און די שטוט
60-30-דאסען פון לאנד איז גאנזישט גלייכיגלטשא, צי די
דאזיגע בעפאלקערונג איז זוט, צי הונגעריג, צי
ה האט די מעגליכקייט זיך עקאנאמיש איז קול-
טהערעל צו ענטוינקלען, אדען פעדקערת, די איז
פערידישט איז אונטער-דאנגען.
די חדען איז פוליען ואוינען הנודערתען יהאה
האנדרן און וועלען אלעמאָל דא בילדען בעץ דעם
וואלבען אַרְאַצְעַטַן פון דרכ' בעפאלקערונג. מיט
יעיינער אַדְבִּיט איז אויף דאָלע געפישען פון אַיְדּוֹסֶטְרַעַ
האנדרל און מלאה שפילען די יודען אַפְּדִילְעַנְדַּן
דיגע דאָלע אין ווירטשאָפְּטַלְכִּין אַז אַזְּרַעַן
קָוְלָטְרַעַלְעַן לְפָבָעַן פון לאנד. בעזונדאלס וויכטיג
אייז זיער דאָלע געפוען פאל דער מלחתה. איז
וישט ווינגעראָר וויכטיג איז זי אַיצְט אַזְּעַי אַזְּבַּר
אַפְּזָעַגְגַּעַר פּוֹלִישֵׁעַ דָּעַפְּבוֹלִיק, בי אַ רִיכְטִיג
אוּרְעַקְעַשְׁטָלְטָעַר וְעַזְעַן אַינְיָנְרַפְּן דִּי פֿרָדוֹךְ
שְׁעַרְעַפְּלִיקְעַרְוָגְגַּן וְעַזְעַן אַינְיָנְרַפְּן דִּי פֿרָדוֹךְ
אַזְּוֹסְטַעַן פְּלִיטְמַעְנְסַעַן אַזְּבַּר לאַנד.

Dr. Z. Rakowski

30 טרייזעט מטען איבער דער עד
א דיטשער דאקטאר מיט פואפ. פיהארס אסיסטאנט גרייטען זיך צו דער נסיעה

א דיטשער דאקסאר מיט פראג. פיכארס אס-סטען גרייטען זיך צו דער נסיעה

ד' שטאט ציריך האט צוגעגיות פאר ד' ה' מעל-העלדען, פראפ. פיקאדר אוון ד' קיפפער, א' בעיגיסטערטען קבלת-בונם. ביידע שאפֿען' זונען אַגעגעקמען קיין ציריך אויף אָנוּ אַגעגע-אַפְּלָאנַן, וועל' כער אוין בעגליט געווארען פון צעהנדיגער ערעד ציווילען אין מליטערישע אַעד-אַפְּלָאנַן. אויפֿין פְּלִיה-פְּלָאלָץ האבען בעיגריסט ד' העלדען דער' שטאט-פְּרָאוּזְעַנט אַנְגְּלִינְגֶּס-פְּאַדְשָׁעָה עַד. דער' אַריינְבָּאָהָר פון פְּלִיה-פְּלָאלָץ אוין שטאט אַריין אוין פְּעַזְוָאנְדָּעלָט געווארען אוין אַ מאָנוּיְעַט אַטְאַכְּיעַ. ד' גַּאנְצָע בעפְּלָעַלְעַט. קעררגונג אוין געווען פְּעַדְתָּמְעַלְת אַוְיף ד' גַּאסְעַן אוין ענטויזְיאַטְשִׁיש בעג'יריסט ד' העלדישע גַּעַט. אוין דְּרִין. ד' וועל' אויל אַיסְפּוּעַן אוֹזֵל אַזְפּוּעַן דְּרִין דְּקַטְאָר מעזידין. אוין אַיְבָּעָר פון ד' עַלְמָסְטָע פְּלִיה-הָעֵד אַז בְּעַזְוּבְּסָט גְּרוֹיזְעַט מַעֲשָׂעָאַלְמָאַנִּישׁ עַד עַרְפָּאַחְרוֹגְגָּן.

געלנגבגען היינעל-גטעה פון פרהעפֿסאָר
האט אַ שטוייס-געטען אַ סְדֵּן פֿאַלְשֶׁעֶר אָנוֹ
צד פֿוֹדְבָּעַן וּזְיַעַר גְּלִיק אַין די הַימְלָעָן.
דוֹ אַסְטִיסְטָעָן פֿוֹ וּפֿרְאַפְּעָצָאָר פֿיְקָאָד, וּעַל-
שְׂמִילְגַּעַמְלָאַס דַּי הַיְמָעָל-צְיִוְעַץ, דוֹרְ קִיפְפָּעַר
עַרְלְקָלְשָׁט, אָז מְעַן דָּאָרְפַּ אַיצְטַ אָוּסְבָּיוּפַן
בָּאַלְעָן, וְאָסְ זָאַל הַאֲבָעָן אַ סְרַקְעָמְרָלָעַ.
אַ בָּאַלְעָן וּוְאַלְטַ מְעַן גַּעֲקָאנְט אַרְיִין טִיף
סְטָרָאַטְאַסְפָּעַרְעַן אָז וּוְעַן מְעַן וּוְאַלְטַ זִיךְ
אַרְפָּאַלְאָעַן, וּוְאַלְטַ מְעַן בָּלְאַזְן גַּעֲדָלָפַט
וּוְיַיְן עַפְעַן דַּי קַעְפְּלָעַן.
שְׁאָאָן בָּאַלְעָן פֿזְן אַ סְדֵּן קַעְמָעַלְעַר וּוְאַלְטַ
גְּעוּרָעַן זִיךְ אַיְפְּצָיוּהִיבָּעַן 30 טְוּוֹעַנְט
(פֿלאָפְּ). פֿיְקָאָד הַאט זִיךְ נְאָר אַיְפְּגָעָהָיִיד
פֿג 16 טְוֹזְפָּנְטַ מְעַשְׁעַעַטְ).

יְודִישׁע לְאַנְדָּלָעַן טַשָּׁאָפֶטס-גַּעַז עַל שָׁאָפֶט אוֹו דֵי פּוֹילִישׁע טַזְרִיסְטַעַן-בְּעוֹרָעַגְּרַנְג

די ביע הופט-פערוֹן-פָּנָג, וואס איז גע
וועהלהט געווארען אויף דעם לעצטן צזאַמאנַ
פאָהָר האָט זיך קאנְסִיטָטָאַרְט אָזִיך פָּנָל-פָּנָעַן
אָזֶון: דֵּירָ מַן הִזְדַּעַס — פְּדֻעָהָט, דֵּיד וְאַלְמָאָן
אָן הַיְדַּע (לְאָדוֹן) — וְוִיצְעָפְּרָעָעָסָן, הַיְצָיָה
דְּעַרְאָוִוִּיש — קָאָסִידָה, אַיְנוֹשׁ. וּוֹיְל — סַעֲקָרָעָהָר
אָן הַיְדַּעַס — מִיטְגָּלִיד.

דעָר פְּרָעָעָס פָּן דָּעַר בַּיְעַר הַוִּיפְטְּפָעָרְוֹן
טַבָּגְרַאַטְמָאָן דֵּידָ מַן. הַינְדָּעָס האָט עַרְתִּילְטָ דָעַר
טַסְאָ פָּאָלְגָּעָנְדָע אַוְרְקָלְפָּרְוָגָעָן וּוְעָגָעָן דָעַם נָאָ
הַעֲנַטְפְּתָעָן אַרְבָּוֹסָס-פְּרָאָגְרָאָס פָּן דָעַר כְּלָגָע.

קוֹדָם כל זָאָרָף מען אַינְטָעָרטְרִיכְפָּן מִיט
דעָר פְּלָעָד בְּעַזְיָדְגָּהָג דָעַם פָּאָקָט, דָאָס דִּי גָעַ
זַעַלְשָׁאָפָּחָה האָט זיך אַנגְגַּשְׁלָאָסָעָן אַין אלְגַּמְיָנוּסָם
פּוֹיְלִישָׁעָן מָוִיסְטָעָן-פְּעַלְבָּאָגָד, וואס עַס אַיְוָ אַגְּבָ

אָרֶשׁ א (ימ"א) דִי פַעֲרוֹן אַלְמָנוּגֵן פָון פּוֹלִילִישָׁן
פָון מַזְדִּיםְטִישָׁע גַעֲולְשָׁאַפְּטָעָן הָאָתָבָעָן
אַגְּנוּחָמָעָן אַלְסָם מַסְגָּלִיד דִי יְוִדִּישָׁע
נַשְׁאַפְּטָסְמַגְּזָעַלְשָׁאַפְּטָס, וּוּבְעַטְוּ וּוּסָם דִי
סְטוּגָנָה הָאָתָא אַוִיךְ מִינְגַּעַתְיִילָת אַפְּיִצְיָעַל דִרְפָּאָט.

Prywatne PO GOTOÓIE LEKARSKIE

רֹאשׁ אֶבְרַיִם מְטֻלָּז פּוֹיִיפְסְטַן

וועגן זיין טהכשער, ליקער עזאי, עקייטטילרט
שווין אַן זאגען בִּיבְּלִיאַתְּעָק מֵוֶית בִּיכְּעָר, גַּעֲזִימָטָע
שְׁרִיבְּעָדָע אַון אַרְדִּיסְטָעָן, האַבען אַיְהָר פָּאָגְעַשְׁטָלָם
אלָס "בְּעַשְׁעַפְּנִים פָּן שְׁפִיזְעָן אַונְ סָמָ". זַי וּזְעַטָּם
בְּשִׁילְדָּרָטָם אלָס אַזְוְנְדָּעַ שְׁעַנְדָּר טִיוּוּל, וּעַל
כֻּן הַאט גַּעֲפְּלָאנְעוּוֹצָט אַלְלָא מַאְדָּרָן, וּזְאַס אַיְהָר
פָּאָמָטָר אַזְן אַיְהָר בְּרוּדָר צַעֲזָאָר אַבְּגָאָר גַּעֲנָטָן
אַין זַיְעַר לְעַבְּנָן פְּגַבְּגָנוּן.

די לוקרעציין זעהט מען נישט איזדים און זז
בריפט, וואס מען האט איצט בעפונגונען. איזין די בריך
אייז זי די א פרעה היליכע, דאמאנטינישע פרורי, גלאט זז
פיינעם געשםאך און מיט א שארען בליך צז
בעאנטראכטען מענשען איז זאכען.

אבלער מען טאר בישט פטרגעלען, איז זי איזין
דאן ערשות אלט געווען 14 יאהר. באטש זי פיזו
שווין געווען א פערהיידאטע פרורי. איזין געלטפֿר פון
13 יאהר האט אייהר, אייהר פאצער. חתונה געמערכט
מיט דעם סיל עלאטערן פירשׂות דשיוואוֹן טפּאדרסִי,
וועמען די האט שפּענצער אפּגעריזיטט פון זועג דזרה
פֿלענשלעל סט. זי איז פון אייהר ייגענד אן שווין
געווען א מיסטערייעז פֿרײַען פֿיגוד, פֿטל מיט
געהיהםע, קאפריזען און ווינטישרוכטן,
איזין עס איז נישט אויסגעפּלאאסען, איז שווין דזין
צוליב וויגעריגקייט און זאנפְּרין, האט זי
ערידיגגעלאזען און אָנָּא אַינְטִימִינְסִין פֿערהעלטפֿענִיס מיט
אייהר אייגענעט פאצער, וועלכער האט אויף איזואָ
אלעמאָל אויסגעאַיבֶּט אַ הַיְבָּאָן זַעֲדָע ווירקנְגָּז
מייט זיין מערקווידיגען דוחה שְׁפֵּרְלִיבְּעָן גְּרָזִיְּ
אַםְקִיְּתִּים.

די 48 געפונגונע ברייף פון דעם בענ'ה לאַסְעָן
פאפסט זענען אַ וויכטיגען בייטדאָג זז דער גַּעַז
שכטצע פֿונְסִ פֿונְסְטְּרָעָן, בלוטיגען מיטעלאלטפֿר.

מטיעו פזיפסט

היסטריש איז פעטונגשטעלט, און באאלד נאכט צויט. האט אליעסאנדע זיך בלוטיג נוקם געוועז אונ דער פריזעסנס מאן, איזזינ, איזן און זיין גאנצע פאמיליע. ווירוזשניא איזזינ איז פאנזיסק איזזינ גע זווארען, און פראלא. און פאנזיסק איזזינ זען גען דערו אידען געווארען פון אליעסאנדען הען קערט. זיין פריהפריגע געליבטע, די מוטער פון יעיבע צבויי קינדרע, האט זיך, וויזט אויס דיעזיאיסט אונ דער פאפט האט זיך ציקציגט מיט זיין זיער בליבטער אונ ער קומט אויף איהר זיך א פער דערטערין, וויל צוישען די געפיגענע בריך איז דאס אין בריך, ואט דער פאפט האט האציגע געליבטער, איז זיין אלטער אוווקאגוארטגען געליבטער, אונ זעלכלצן זי בעז איהם מיט האציגע געליבטער, אונ ער זאל איהר בעויליגען אב איזידען איז אפסטעלט בען פאלצץ און זיך וויל זיך ווילען מיט זאיהם פעס וויזט אויס, און די אלטער געליבט האט גע דעדנטק, און זיך קען איצט צאריך פעפערעהמען איהר אללטער פלאז, איזן הארץן פון פאפט, זוועלכער איזן איזן יענער צייט שון אלט געווען 63 יהל אמאבע ליבט האט ער נאה געמיהרט זיך זונגעראן ושראן.

הארלדצטט. דוד דהויגוּן, "היליג'ר פאצ'ער" פון רוזם, וועלכער אין געועספֿן אויסען פאפטשליכען ארלאן אין דומישען ווֹאַטְקָאן (דעם פאפסט פא-לען) פון 1492 בין 1503, האט אין די צלף יאהר פון דין דעושים אַפְּגַעַתְנִין מעחד שענדליך אונ עקעל האטט טאטען, ווי אַגְּנַעַט באנדען מעדראַפַּא זאַז ווֹיסַע שַׁלְאַפַּעַן הענדלער. ער האט געהאט צוחנדיליגער געליבֶּאָט, מיט וועלכע אַיְלָעַט פְּרָאָרָאָן ווֹצְעַן דֵּי ווֹילְדְּסְטַע אַין עַקְעַלְהַאֲפַסְטַע הַלוֹּיְאַנְקָטַע, אַפְּנַן אַהיַע פָּוּן זַיְעַן מַפְּשַׂלְחַעַן אַין גַּעַוּעַן קַיִן אַיְלְגַעַן טַאַכְטַע, דֵי בַּאֲרַיְהַמְּסַטַּע מַפְּרַדְעַרְן אַין גַּעַוּצְלִיכַע מַפְּגַעַן פָּוּן זַיְעַן מַעַשְׂעַסְעַן הַאָט ער אַבְּעַר צָעַר וואָרגָען.

דאַט וועבען פְּאַקְטַען, וועלכע זונען פְּעַרְשְׁלִיבַען אַין דַעַר הַיסְטָאַרְיַע מִיט בְּלַטְיַע בְּכוֹשְׁצָבָען, אַין קַיִן אַנוּפְּאַטְרִיאַישַׁעַר מַעַשׂ צוּוֹיְפְּעַלְתַּשׁ גַּעַוּעַן פְּאַקְטַען זונען פְּעַרְשְׁלִיבַען גַּעַוְאָעַן פְּנַן אַיְלְגַעַן אַרְבָּסְטַע הַיסְטָאַרְיַע שְׂרִיבָעַר, וועלכע האַבען גוֹרָנָן לִיךְ שְׁמַדְרִיתַע דֵי גַשְׁיכִיכַען פְּאַפְּסַט אַין פָּוּן דַעַר צִיְּסַ, אַין וועלכע ער האַט גַּעַוְאָעַן פְּנַן זַיְעַן פְּעַרְשְׁלִיבַען גַּעַוְאָעַן אַיְלְגַעַן גַּעַוְאָעַן פְּנַן זַיְעַן פְּעַרְשְׁלִיבַען הַיסְטָאַרְיַע דַקְוּמָנוּטַע אַיְלְגַעַן זַיְעַן האַבען גַּעַוְאָעַן.

סְרִי שְׁעַדְלָרְקִינְט פּוֹז שְׁטוֹיב / כ. יְעַטְּנוּ

פעסיעס מיט טטזיב זונען אויז ווי געשיזט און
טובערקளאו. אין די פאבריךען פון גיטס, קאללה
און צמענט איזו זעלטצען צו געפינען טובערקளאו
קראנקע, אפיג'ל צוישען די, וואס אַרבעיטען בײַ
קווילען, איזו די צאהל קראאנקע אויף טובערקளאו
דישט גרטסער, זוי בײַ אַנדערע אַרביסטר, אויף
דעט זונען פערהאן גאנץ בעונדערע אַחוּזאָכְעָן.
בײַ אַגנעםען ויך מיט טובערקளאו שפילט אַ
גרױיסע דֶּאָלע אַויך די קאמפלעאָצִיעַ פון דעם מצער
שען איזו זיין סָאַצִּיאָלָע לאָגָע. בײַ אַ פֿערְבָּסְעָרְטָהָר
טַעֲבָנִיק אַיִן די וֹאַרְשָׁתָאָתָעָן, בײַ וֹעֲנִיטְלָאַטָּאָרָם,
וְאַס צְהָעָן אַרְזִים דעם טטזיב, איזו די סְכָנָה פָּנָן
איַהֲם אַסְדָּקְלָעָנָר. אַוֵּיב אַזְוָּנוֹגָע אַיִּוֹרְכְּטוֹבָגָע
זונען נִישָׁאָה. אַיְן שְׂוִין פְּלָל גַּעֲונָטָר. אַז דְּ
אַרְבִּיטִים קְוִמָּת פָּאֵר אויף די פְּרִיעַג לְופָט, אַדְלָר אַיְן
אַפְּגָעָה האָלָעָם.

כְּדִי צו פֿערְקָלְעָנְרִיעָן דעם טטזיב, דָּאָרְךָ מְפַצֵּן
אָוּמְבָּדְרִיגְּסָט צו זְוָהָן צו מאָכְעָן די לְוָסְטָ פּֿיְיכָם
שְׁפָרְצָעָן זְאַטְעָר. קְפָּדָעָן אַפְּנָן וְאַזְשָׁעָן מְלָמָּד
בְּאַסְעָן בְּעַרְשָׁעָן אַוְן טִיכְפָּאָ; די וְעַגְּנָט אַפְּנָן די פָּאֵר
לְאָגָע שְׁמִירָעָן מיט אַיִּיל, וְאַס תְּאַלְתָּמָד אַיְן אַזְרָח
לְהָרָה תְּהִוָּה

נישט ווי געהעריג, אונז מ, קוקט נישט אויף ריינן
ליךקייט.
איזה דער בעמישען צוּזָמְגַעַשְׂמָלִי פון שטוויב
שפילט דא אָראָלֶע. דער שׂוֹזָב פון טאמַסְטַלְאָס
דרוגט אַזְוִים אַקְשָׁאָר אֵין די בראנכען. אַמְּלָאָן, אַוְיָן,
אֲלַזְבָּעָן-צַיְנָדָבָג. אֵין די צִינְקָה
קִיסְפְּלִיעִין בעקמאָן אַפְּטָאָזְוּ גַּעַרְפְּטָעָם צִינְקָה
טְבִּיכְעָר, קִוְיִמְעַקְעָרָעָר וְעַנְעָן גַּעַנוֹגָט צָו בעקמאָן
אָרְקָאָק אָזְיָמְדָעָר הַזְּיַת. צַעַמְעַנְט אָזְן קָאָלְדָאָר
בִּיטְעָר — אָגְנָדָעָר אַוְיסְשָׁלָג. בַּיְיָ די וּוָסָ האַבְּעָבָד
אָז טָוּ מִיטָּשְׁטוּבָּפָן מַעְלָהָל אָדָעָר צַוקָּעָר, פּוֹיָ
לְעָן וּיְיָ די צִינְקָה.

ידי שעדיל-כקייט פון שטוויב פארין געפונד פערדיינט ועהר אונערנרטע אויספערקזאומקיט, וויל דרי צאהל אַרבײַטַע אָנוּ בעל-מלאכָות, זיאַס, אָבעָן צי טוֹן מִיט שְׁטוֹיבֵ אַין דָּרֶר אַנדּוֹסְטָרִי, אַין זְהָרָה גוֹזִיס. אָבָעָד אָזִיחָ דָּרֶר שְׁטוֹיבֵ אַין דִּי גַּסְפָּעָן אָנוּ אַין דִּי ווֹוְינְגְּהָעָן אַין שְׁעַדְלִיךְ פָּאָר דִּי לְגָגְעָן אָנוּ אַזְוִי. חַץ דָּעַם אַין גַּרְזִיס דִּי גַּעֲפָהָרָה אַזְגְּעָמָעָן דָּרְבָּן שְׁטוֹיבֵ מִיט טּוּבְעִירְקָלוֹאָן. אַין דִּי וֹוְינְגְּהָעָן, וְוֹאָ עַס גַּעֲפָבָעָן זִיה טּוּבְעִירְקָלוֹאָן. קְרָאנְקָע.

דָּרֶר שְׁטוֹיבֵ אַין דִּי ווֹאָ-שְׁטָטָטָעָן קָעָן זַיִן פָּוֹן שְׁטָאָפָעָן, פָּוֹן מַעְטָאָל, מַזְעַדְלָאָלָעָן אָנוּ פָּוֹן מַאְתְּעַדְרִיְּגָעָן, וּוֹאָס בַּעֲקוּמָן זַיִן פָּוֹן גַּעֲוִיקְסָעָן אָנוּ בְּצָלִיחָהָיָן. אָבָעָר דִּיְיָ דָּזְאַיְגָעָר שְׁטוֹיבֵ ווּוְרִיקָט שְׁעַדְלִיךְ אַרְשָׁת דָּעָן, וּוֹעֵן עַר ווּעַרְתָּא אַיְגְּוָגְעָטָעָט אַין גַּרְזָעָס כְּסָמִים, וּוֹיֵל דָעַם מַעְנְשָׁעָנָן קוּפְּפָרָעָן אַין זָאוּ גַּעֲשִׁיצָט, אָנוּ עַר לְאֹזֶט בִּישָׁת אַיְ צָרָדָי לְגָגְעָן פְּרֻמְדָעָן עַל עַמְמָעָטָעָן, הַזָּעָם דָעַם אַיְנָן-גַּעֲעַטָּמָט וּוֹרְדָעָן פָּוֹן דָעַד לוֹפְטָן בְּלוֹיוֹן אַדְבָעָר שְׁטוֹיבָה, וּוֹיֵל גַּרְעַטְעַיְתָעָן חַילְלָעָן פָּאָלָעָן אַוְיָוָן בָּאָדָעָן. וּוֹיְטָעָר הַעֲגָגָט עַס אַפְּוֹן דָעַם, צִי דָעַר.

ידי בריך זונען גַּעֲלַיְבָעָן צְוִוְיָהָעָן נְאֹוּמְבָעָל 1493 אל-עַסְאָנְדָרָעָר עַשְׂטָהָעָן גַּעֲוָעָן אַיְזָן יְנָעָר צִיְּתָן אָנוּ שְׂעַר הַהָטָן וְגַדְעָן גַּעֲהָאָת אַגְּבָעָן זַיִן צְלָעָשָׁר עַקְלִיכָעָן בְּלַיְתְּגָעָן עַמְמָאָכָט אַיְן דָעַי הַיסְטָאָעָעָן צְלָעָה אַתָּה נְאֹךְ דָעַמְאָלָט נִישָׁת גַּעֲהָאָת אַוְיְסְגָעְקְוִילָעָט אַזְוִי פִּיל אַרְטַשְׁטָקָהָאָטָעָן, כְּדִי צִי קָעָנָעָן בֵּי זַיִן צְבָעָהָמָעָן וַיְיָעָר פְּזִיעָעָן אַזְעָר זַיְעָר פְּעַרְמָעְנָעָן. צְבָעָר דִּי בְּרִיךְ וַיְיָעָז, אַפְּוֹן עַז אַיְ שְׂזָן וְגַן, מִימָם סָאמָע אַבְהָבוֹב פָּזָן זַיִן פְּאַסְטְּלִיכָעָר הַעֲרָשָׁאָט, גַּעֲוָעָן אַמִּיאָזְעָר מַעְנָשָׁן, אַפְּגָמָנָעָד אַינְנָרָה גַּאנְטָן אַזְוֹד אַשְׁרַעַלְיכָעָר הַוְלָתָאָי. אַזְוֹד 1493 אַיְזָן יְיָהָן טָאַבְסָפִי לְוַקְעַדְזָיאָא פְּרַשְׁתָאָלְטָן גַּעֲוָעָן 14 אַזְוֹד, אַפְּוֹן עַס הַהָטָן וְגַדְעַוְרָס עַלְכִּילָעָס אַהֲרָן אַיְדָרָעָר זִי הַהָטָן גַּעֲרַיְגָעָן אַהֲרָן דְּעַפְּטוֹצָאַיְעָז אַלְסָאָס עַלְכִּילָעָס אַהֲרָן דְּעַרְצָלִיךְ אַוְיְסְגָעְלָאָס עַנְעָע אַפְּדוֹרִי אַזְוֹד דִּי עַרְגָּסָטָעָן מַפְּדָלָרִין אַזְוֹד גַּיְפָּטְמִישָׁרָעָן אַזְוֹד הַיסְטָאָעָעָן.

DOKTOR
H. WOLKOWYSKI
4 צַעֲגָלְבִּיאָבָא
יִהְפֵּר צַעֲנָעַלְנוֹאָנָא 36 טֶל. 216-90.
עַמְּבִּיטָן-רִצְתָּס פָּטָר חִוִּימָן- אָזָן וּמְנֻעָרִישָׁפָט
שְׂמָחָה יִפְּעָן, מְעָנָעָר - שְׂמוּכָבָע, אַלְפָי אָרוֹד
אַלְפָי זָעָן, אַלְקָטְרָזָט אַרְאָפָעִיךְ, גַּעַתְּגָדְלָה
סְיַם קְוֹזָאָרֶץ - שְׂטָרָאָחָלֶן

די ערונטקייט, מיט וועלכען „כארט“ האט גערצעידט האט אויף איזה געמאכט אונאיינזדוק. — אויב אווי, האט דיטא איסיגעשׂיגען, זאלטס אין אונא יונגענמײַן געוואלטס דעםאסקידען. איז זיך שוין לאָנג בקמה צו נעהמען אין די דאַיגע בעחרים. איז, איז האנט פאַיזאָם.

— אללו, איך הער ועה איזיפמערקוואט, האָז
י' ברונעטק דיטא וווײיטע געלאכט, כוֹי איך זאל
ליד וויסען צו פערהימען פֿאַ דעם שרעקליבען
דּוּרְיעַנְפַּרְעָהְרָעָה.

“בָּאָרֶתֶס”, מִבְּנֵי אַיִן ווַיַּמְתַּעַר גַּעֲוָעַן עַרְנְסַט
זָוִין האָז גַּעֲזָגֶט בְּעַטְאָנוּנְדוּגָא יַעֲדָעַס וּוְאָרֶת. בע-

ד. איזראעל זריבורן

— גָּדוֹלָה נִשְׁתַּחֲוֵת מְאֻכְּלָן קִיּוֹן גַּאלִישִׁקְיִיטִיגֶן, דִּינָא
מִיר מְפֹזָעָן הַאַלְטָעָן אַנוֹגָעָד פְּרָעָטְשִׁוָּשׁ אָנוֹן נִשְׁתַּחֲוֵת
אַלְטָעָן, לְבָדָה יְזָרְעָאָלָעָט. מִין אַוְיְגַנְאָבָעָט אַיְזָגְעָן
אַוְיָהָן צָרָ וְאַרְעָבָעָן, בְּדִי אַיְזָרָ זָלָט וְוִיסְטָעָן וּזְאַירָן
צָיְאַלְטָעָן. בְּנוֹגָעָן דָּעַם בְּלָוְמָרְשְׁתָּעָן פְּרָאַמְפָאָר.

— מיהאט מיל אויפמענדזאום געמאט, און צער
ראפעט אונטער אונטער לאומן, דע' כלוניע שטער קונגס-אָקְרֵיך
יקער איזן טעטער-דמבען איזן איינער פון ד
געפערליכט פרייער-הענדלעך. ער פאָחרטס פון
אונזאָס-איירדעם קיין אייראנא און צורייך
דרעננט דאס אַתְּ פֶּסֶד וִיַּע אָונְשָׁלְדִּיגְּךְ

שאנמאנציאן. עראתישער דראטאו פון לאדווער לשבב

בואר אינן ריבט האם נישט אויסיגעמעטען דעם
פראפאטער, וואר פאלטערטער. זג האט גזעוויט אַ
אווי ערד זאל דאס ובישט בעמאנדערן.
אוון מזבען אדים אונגעעהיבען אויסיגעמעטען, אבער
אייף דעם פילאזאך מיט גאנץ אנדערע איזיגען
האט בעפעריגעדעט, זי האפערן אונגעעהיבען זג קולען
דעם פראפאטער, זוילער האט זיך מיט זי געד

— דער דיאוגראט שעהנפער מאנטספערלשוין, מיט לאגוע צושע-בערטע האָר, מיט דער בעזים באָר זיט זי בלוייע ברילען, מיט דער קראמער זיין, זיט אַ פרויזען-הענדלאָר, חאָט דִיטא אָהוּן אַז'הָאָר עלאָקט, אַזעעלע שעהנקייטען שיקען זי פרויזען ענדלאָר אַזיז זי פָּאנְגָּנוּן ייגע שעהנצע מיידעלען, אָם שײַיך מיר זויט זויהָג, ה' דירעקטאָר, אַיד

הערכות זין גרייסען איבטערעס זו אלעלם, וואס זי' לעקציע פון מאראל האט איזסגעשידיגען אַשעָה מופנים, יעדען פרוב פון פראטצען צאָר אַינזיגלאַזען גען אַיר פְּאַסְרִיךְעַן אוֹיֶה דעם וועגן.

וילעומנויות צ' בליבען מיש', פראפעסאָר אלין.
ז' האט אַובערידיגט געווארלט, אָו ע' זאלְ אָגְן
הויבען צ' רעדען מיט אַיהָד דוקא וועגן דעם
טַרְוִיעָן-האנדעַל, דוקא וועגן פעריפֿהַרְעָן, צַעַר-
קּוֹיפֿעַן. אָס אַיְזָן געווארען פְּשָׁטוּ בֵּין אַיהָד אַ לְּחָזֶה
דענסאָפֶט, אַ חֲשָׁק, צ' וועלכלען ז' האט גַּשְׁטַרְעַבֶּט
מיט אַלְעַ אַבְּרִים, ז' אַיְזָן פְּשָׁטוּ בְּאַכְּגַעַן-אַגְּעַן דַּעַם
פְּרָאַפְּעָסָאָר אָוֹן זַיְד בְּעִמְּיהָת, אָו קִינְגַּעַץ זַאלְ אַיהָד
וַיְשַׁטְּרָעַן. אָזְיָן אַיוֹן אַזְוֹעַךְ עַמְלִיכָּע טַעַג, בֵּין
אַיהָד שְׂטוּרְבָּנוּב אַיְזָן פְּאַרוּזְרִיקְלִיכָּט גַּעַוְאַרְעָן. אַיְזָן
צ' הַיְסָעָר בְּאַכְּטָמָן, האט דִּימָא שְׁפָגְגִּידָט אַלְיָין אַזְיָין
דַּעַק פָּז' דַּעַר שִׁיר. פָּז' דַּעַר צַוְּסַטָּר וַיְיָצַא

על מנת דעם "פָּרָאַפְּסָאָדְ פְּרִזְבָּהָעֲנָדָלָאָרְ" נישן
אמאנסידען. איר קען אין קוש נישט געבען. איזעריגעטן,
על אהיהם קיין קוש נישט געבען. איבעריגעטן,
די דירעקטאָה, פָּרָאַפְּסָאָדְ אַיְהָרְ אַלְיָוְן בְּיַשְׁתָּוּן, זָאָס
אַלְרָאָ שְׂמֹחוֹתִים אַיְהָרְ דְּעָדָט.

הינטיגע וואלהלען צום 17-טעה צ'וֹנוּסְטִישָׁעַ האָגָעָרָס

שטיימט פאר דער ליסטע צ'וֹנוּסְטִישָׁעַ וּרְעַהַלְעָרֶ!

הינט קומז פאר די וואלהלען צום 17-פאנן צ'וֹנוּסְטִישָׁעַ קאנגרעס

דער אלגעמעינער ציוןיזム או דער שטיימנטק פון קאנסאָלְרִיךְפֵּר צוֹאַמְעַנְדְּרַפִּיט

פָּוּן אַלְפָּעָטְשָׁעַ חַחְתָּה פָּוּן פָּאַלְקָ.

דער אלגעמעינער ציוןיזם בעקמנס דַּי אַשְׁפְּלִיטָרְגָּוּנְסָטְעָן, וּפָלְכָּפָּעָטְשָׁעַ גַּדְרָאָ.

עַן זַיְן וּוּלְעָלָעָן דַּאֲרַעַעַן דַּאֲרַעַן דַּי וּסְכְּבָּסְטָעָן דַּרְאָבְּלְמָעָן.

אַרְזִיסְטְּגָּעָן זַיְן וּפָעָגָן דַּיְעָמְדָעָן וּפָרָעָן זַיְן דַּעַם קְוֹמְזָהָן.

גַּוְּזְלָעָן אַזְּן דַּי וּוּהַלְּפִידְרְשָׁמָותְּ דַּאֲבָעָן דַּיְקָלְבָּרְעָן.

בְּעַרְעַטְרִיאָמָעָן וְאַהֲלָלְעָרֶעָן אַזְּן דַּיְקָלְבָּרְעָן.

פָּוּן תְּרָאָזָה מַעְגַּעַן אַזְּן דַּיְקָלְבָּרְעָן.

וּפְכָּעָן אַיְן דַּיְקָלְבָּרְעָן פָּוּן פָּאַלְקָן.

פָּעַלְכָּעַ זַיְן אַרְיְינְגְּטְּרָאָגָעָן גַּוְּזְלָעָן שְׂקָלְקָמִיטָעָן, שְׂרָדָהָן.

פָּלְעָסָק 29 (צְעַגְלָלְבָּאָן 4), דַּי וּזְהַלְּפָעָן פָּוּן דַּעַלְעָן.

זַמְּשָׁעָן צָמָעָן צְיָוִינִיסְטִישָׁעַ קָאָגְדָּרְעָסָן.

אַיְן זַיְן וּוּהַלְּפָעָן בְּעַטְלִיבִּיגְּזָן וּלְעָלָעָן זַיְן שְׂיִיחְמְצָעָן.

שְׂיִיחְמְצָעָן זַיְן וּפָעָגָן דַּיְעָמְדָעָן דַּיְקָלְבָּרְעָן דַּיְקָלְבָּרְעָן.

שְׂיִיחְמְצָעָן זַיְן וּפָעָגָן דַּיְעָמְדָעָן דַּיְקָלְבָּרְעָן.

שְׂיִיחְמְצָעָן זַ

לאם דירה-בעלד ווועט געה העברען וווערעון אַפְּעָר בִּשְׁטַ מִיטָּמָאָל, בָּאָר בִּיסְלָעָכְרוֹיִז

לומטאמסקין, וועלכער האט פערזינעסטעס, פון און אווענד, וועט
די לאָרָעָר פָּאַלְצִיזִי ווּרְעָרְזִי זַיִן
אוֹן וְלְאַטְשְׁוּן

זונטשען אַגְּנְזְעָן טָאג אַיִן זְלְאַטְשְׁוּן גַּעַל
וְעַן אַפְּאַרְשְׁטָהָעָרְפּוּ פָּונְ דָּעָר פָּרָאַקְּרָאַטְשְׁוּן אַיִן
אַוְּזִיסְפְּאַרְשְׁנוֹגְן-דִּילְכְּשָׂעָרְ, וְעַלכְּעַן האַבְּעָן אַזְטְּשְׁוּן
פְּרָעָמְן צְעַדְלְגְּדָעְגּוּ עַדְתָּ, סְיוּעָן שְׁוֹן אַזְטְּשְׁוּן
גּוּוֹרָאָרְעָן 30 בּוֹלְגְּבָאָנָּטָ, די אַוְּזִיסְפְּאַרְשְׁנוֹגְן אַיִן וְיִיְּזָרְעָן
טָעָר אַיִן גַּבְּגָן.

וְיִיְּמָר דָּעָרְוּסְעָן וְיִיְּאַיִן דָּעָר לְעַטְשָׁר מִינְגָּטָן
אַיִן דָּי לְאַגְּנָעָן פָּונְ 3 פָּעָרָוָהָדְבָּעָטָן יִזְדָּקָן
אַנְפְּעָרְהָלְכְּעָ אַיִן וְיִיְּרָגְּלָטָן וְיִיְּמָטְן צְוִים.

רענָאָרְוּ-אֲפִיצְרָעָן 1895

וְעַלְעָן נִישְׁטָן גּוּרְוּפְּעָן וְוּרְעָן

אוֹפְּנָאָבְּ�וּנָעָן

וְוָאָרְטָמָאָ 6 (טֶפְּ). פָּוּן אַזְנְגָּעָר פָּאַרְדְּפָאָטָן
דָּעָנָטָן אַדְּאָסָטָן קְרִיגְסְּ-מִינְסְּטָרְפְּרִים פְּלִילְטְּ מֵיטָן, אַיִן חַיִּין
יִהְאֶרְתָּן וְעַלְעָן גִּישָׁסְעָן גַּעַרְתָּן וְוּרְעָן אַיִן אַבְּגָדְגָּעָן
דִּי רְעָנָאָרְוּ-אֲפִיצְרָעָן קְוּן יִאָהָרָגָן 1895, דִּי אֲפִּין.
צְרָעָן וְעַלְעָן שְׁפִינְגָּעָן וְיִיְּשָׁן שְׁוֹן אַיִן אַיְבָּגְגָּעָן וְוּפָן
לְעַזְעָן וְפָרְעָנְדִּיְעָן, קִין גַּיְעָן בְּעַפְּלִיעָן אַגְּזָרְעָן אַזְטְּלִילְיָעָר.

מְיוֹיִסְטָן, נְשָׁבָעָן, נִשְׁטָן פָּוּן

אַנְטִיסְעָמִיטִיזָם ...

איִיְּ וְיִוְּסְטָן מַעַן שְׁוֹן! מְיוֹיִסְטָן
שְׁוֹן צְוָן גַּזְוָן!

מַעַקְסִיָּק, 6 יִסְמָאָ טְלָעְנְרָאָפִּישָׁן דָּפָךְ
מַעַקְסִיָּקְשָׁר אַזְטְּעָרְוּ. מִינְסְּטָרְפְּרִים הָאָט פְּרָקְלְפָרְטָן.
אוֹ אַיִן מַעַקְסִיָּקְשָׁר וְיִזְמְנָטָן נִשְׁטָן פָּוּן אַגְּנְטִיסְטָן.

מִיטְפִּים, דִּי מַאְגְּזָרְדִּינָעָן וְיִזְמְנָטָן דָּעָמְאָטְרְטְּרָקְזִּיעָן הָאָט
זְהַלְּהָאָבָּעָן וְיִזְמְנָטָן דָּעָמְאָטְרְטְּרָקְזִּיעָן דִּי
זְדִּישָׁעָבְּעָלְקְרָוְגָּן אַבְּעָרְסִינְחָטָן אַזְטְּרָאָקְעָקָעָן, פָּרְטָאָן
כִּילְגְּאָגָעָס הָאָבָּעָן וְיִזְמְנָטָן דִּי יִזְדְּוֹעָן אַזְטְּרָאָגְגָעָן פָּוּן
אַיִן אַזְעָנָדָן וְיִזְמְנָטָן דִּי יִזְדְּוֹעָן אַזְטְּרָאָגְגָעָן פָּוּן
זְהַלְּהָאָבָּעָן דִּי יִזְדְּוֹעָן.

דָּאָס מַעַקְסִיָּקְשָׁר יִזְמְנָטָן הָאָלָט וְיִזְמְנָטָן
דִּי אַזְעָנָדָן אַזְעָנָדָן אַזְעָנָדָן אַזְעָנָדָן אַזְעָנָדָן.

מַרְשָׁאָל פִּילְסְוּדָסִי אַיִן וְוּלְגָאָן

וְוָאָרְטָמָאָ 6 (טֶפְּ). יִסְמָאָ טְלָעְנְרָאָפִּישָׁן דָּפָךְ
פְּרָרְתָּה אַיִן שְׁיָכָת מֵיטָן דָּרְכָה בְּדִידְתָּהָן, דִּי מַעְפִּים.
זְאַגְּדָרְעָן רְעִירָהָן הָאָט עַדְגָּוָתָן דָּעָמְאָטְרְטְּרָקְזִּיעָן
זְדִּישָׁעָבְּעָלְקְרָוְגָּן דִּי יִזְדְּוֹעָן.

וְיִסְמָאָ דָּעָרְוִיסְטָן זְדִּישָׁעָבְּעָלְקְרָוְגָּן דִּי יִזְדְּוֹעָן
הָרָעָרְגָּן דִּי יִזְדְּוֹעָן.

דָּאָס מַעַקְסִיָּקְשָׁר יִזְמְנָטָן הָאָלָט וְיִזְמְנָטָן
דִּי אַזְעָנָדָן אַזְעָנָדָן אַזְעָנָדָן אַזְעָנָדָן אַזְעָנָדָן.

מַרְשָׁאָל פִּילְסְוּדָסִי אַיִן וְוּלְגָאָן

וְוָאָרְטָמָאָ 6 (טֶפְּ). יִסְמָאָ טְלָעְנְרָאָפִּישָׁן דָּפָךְ
פְּרָרְתָּה אַיִן אַזְעָנָדָן קִין וְיִזְמְנָטָן דָּעָמְאָטְרְטְּרָקְזִּיעָן
זְדִּישָׁעָבְּעָלְקְרָוְגָּן דִּי יִזְדְּוֹעָן.

וְיִסְמָאָ דָּעָרְוִיסְטָן זְדִּישָׁעָבְּעָלְקְרָוְגָּן דִּי יִזְדְּוֹעָן
וְוּלְגָאָן דִּי יִזְדְּוֹעָן.

דָּאָס קְרִיסְטְּפָלְטָן וְיִזְמְנָטָן דָּעָמְאָטְרְטְּרָקְזִּיעָן
דִּי אַזְעָנָדָן אַזְעָנָדָן אַזְעָנָדָן אַזְעָנָדָן אַזְעָנָדָן.

מַרְשָׁאָל פִּילְסְוּדָסִי אַיִן וְוּלְגָאָן

וְוָאָרְטָמָאָ 6 (טֶפְּ). יִסְמָאָ טְלָעְנְרָאָפִּישָׁן דָּפָךְ
פְּרָרְתָּה אַיִן אַזְעָנָדָן קִין וְיִזְמְנָטָן דָּעָמְאָטְרְטְּרָקְזִּיעָן
זְדִּישָׁעָבְּעָלְקְרָוְגָּן דִּי יִזְדְּוֹעָן.

וְיִסְמָאָ דָּעָרְוִיסְטָן זְדִּישָׁעָבְּעָלְקְרָוְגָּן דִּי יִזְדְּוֹעָן
וְוּלְגָאָן דִּי יִזְדְּוֹעָן.

מַרְשָׁאָל פִּילְסְוּדָסִי אַיִן וְוּלְגָאָן

וְוָאָרְטָמָאָ 6 (טֶפְּ). יִסְמָאָ טְלָעְנְרָאָפִּישָׁן דָּפָךְ
פְּרָרְתָּה אַיִן אַזְעָנָדָן קִין וְיִזְמְנָטָן דָּעָמְאָטְרְטְּרָקְזִּיעָן
זְדִּישָׁעָבְּעָלְקְרָוְגָּן דִּי יִזְדְּוֹעָן.

וְיִסְמָאָ דָּעָרְוִיסְטָן זְדִּישָׁעָבְּעָלְקְרָוְגָּן דִּי יִזְדְּוֹעָן
וְוּלְגָאָן דִּי יִזְדְּוֹעָן.

מַרְשָׁאָל פִּילְסְוּדָסִי אַיִן וְוּלְגָאָן

וְוָאָרְטָמָאָ 6 (טֶפְּ). יִסְמָאָ טְלָעְנְרָאָפִּישָׁן דָּפָךְ
פְּרָרְתָּה אַיִן אַזְעָנָדָן קִין וְיִזְמְנָטָן דָּעָמְאָטְרְטְּרָקְזִּיעָן
זְדִּישָׁעָבְּעָלְקְרָוְגָּן דִּי יִזְדְּוֹעָן.

וְיִסְמָאָ דָּעָרְוִיסְטָן זְדִּישָׁעָבְּעָלְקְרָוְגָּן דִּי יִזְדְּוֹעָן
וְוּלְגָאָן דִּי יִזְדְּוֹעָן.

מַרְשָׁאָל פִּילְסְוּדָסִי אַיִן וְוּלְגָאָן

וְוָאָרְטָמָאָ 6 (טֶפְּ). יִסְמָאָ טְלָעְנְרָאָפִּישָׁן דָּפָךְ
פְּרָרְתָּה אַיִן אַזְעָנָדָן קִין וְיִזְמְנָטָן דָּעָמְאָטְרְטְּרָקְזִּיעָן
זְדִּישָׁעָבְּעָלְקְרָוְגָּן דִּי יִזְדְּוֹעָן.

וְיִסְמָאָ דָּעָרְוִיסְטָן זְדִּישָׁעָבְּעָלְקְרָוְגָּן דִּי יִזְדְּוֹעָן
וְוּלְגָאָן דִּי יִזְדְּוֹעָן.

מַרְשָׁאָל פִּילְסְוּדָסִי אַיִן וְוּלְגָאָן

וְוָאָרְטָמָאָ 6 (טֶפְּ). יִסְמָאָ טְלָעְנְרָאָפִּישָׁן דָּפָךְ
פְּרָרְתָּה אַיִן אַזְעָנָדָן קִין וְיִזְמְנָטָן דָּעָמְאָטְרְטְּרָקְזִּיעָן
ז

